

Dopisi.

Iz Konjic. (Letino) pri nas že nekaj zato hvaliti smemo, ker nas do sedaj še nobena večja nesreča zadela ni tako, kakor druga leta. Kositev na travnikih nam je deževno vreme nekaj časa motilo; 18. junija bilo je precej hladno. Ali potem se je zjasnilo in sedaj prihaja čedalje bolj vroče, kar bo našim vinogradom posebno ugajalo; vinska trta je obložena z kabrnki, kakor že dolgo ne pomnimo. Zimski ječmen je že požet, zrnja ima obilo in lepega. Rž je mnogo poležena bila, vendar se ni preveč skvarila, klasi so veliko bolj težki, kakor lani, tudi pšenica je lepa. Mnogo temu je pripomogalo vrlo čiščenje semen, katerega se naši kmetovje čedalje bolj skrbno poprijemljejo. Sada ne bo toliko, kakor smo se sprva nadjali, lep pa bo in okusen. Orehom je veliko sadeža odpalo, vendar stojijo še dovolj polni. Bečele so se obilo rojile in nanašajo veliko medu. Med živino na pašah so se prikazale razne bolezni, med temi tudi krvavo heanje, tu pa tam že jako nevarno. Na Pohorju pa vranični prisad (črm, rumeni sajevec, Milzbrand) hudo nadleguje svinje, marsikateremu kmetu so vse poginole.

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Dve železnici novi dobi l. 1879. naša gorata Koroška, prvo od Terbiža do italijanske meje pri Pontabli, drugo od Wolfsberga do Spod. Drauburga. Prva bo 25 kilometrov dolga; imela bo 5 železniških stacij: namreč v Terbižu, Žabnici, Ugovici, Lužnici in v Pontabli, 2 postaji, v G. Terbižu in Marlborgetu. Mostov je mnogo potrebnih, namreč 150. Pri drugi so se pa 17. junija pogajali in razgovarjali, ali bi ne kazalo železniški most pri Spod. Drauburgu tako raztegniti, da bi se zamoglo tudi peš prehajati in z navadnimi vozi prevažati. Sklenolo se je to dovoliti in tudi dognati, če se porazumijo o doplačevanju tisti, katere reč najbolj zadeva! V Bleibergu nad Belakom že od nekdanj kopljejo svinec in je ondi mnogo rovov ali podzemeljskih kanalov. Enemu pravijo: rov cesarja Leopolda in je letos postal dolg 4846 metrov. — V Krasnovicah blizu Celovca so našli jastrebovo gnezdo z mladiči, za katere sta stara pripravila 2 zajca, 2 jerebice, 2 kokoši in 4 vrane. Celo roparsko rodbino so pokončali. — Jako obiskovan bil je zadnji sejm v št. Vidu. Prignali so 200 volov, 300 krav in 600 konjev in še posebič 100 klavnih volov, ki so bili vsi prodani po 30—40 fl. cent. — Koroška škofija ima posebno društvo sv. Cecilije za podvzigo cerkvenega petja in glasbe. V sredo in četrtek 10. in 11. jul. obhaja svoj prvi občni zbor v Celovcu. Želimo mu pristrčno najboljši uspeh!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so potrdili postavbe o novi nagodbi z Ogerski; nagodba velja

do 1. julija 1888. Močno osupnilo je nemške liberalce to, da so svitli cesar samo ogerski zbor z slovesnim prestolnim govorom sklenili, tukajšnji pa na nedoločen čas odložili v pismu do ministra, v katerem le državnim poslancem izrekajo svojo cesarsko zahvalo, o ministrih pa ni besedice povedane. Pravijo, da baron Lasser, duša ministerstva, vendarle ministrovanje odloži. — Vodja Čehov, slavni dr. Rieger hoče sklicati velikansk zbor českih narodnjakov, da se z njimi posvetuje o nadalješnji politiki. V Pragi so pri volitvi novega rektorja za tamošnje vseučilišče zmagali Čehove; Čeh dr. Streng je zmagal z 9 proti 7 glasov, koje je dobil stari ustavovrec in liberalec Hasner. — Dunajski večletni župan dr. Felder je častno službo odložil. Bivši štajerski poslanec Plankensteiner je umrl; čudni mož je nekokrat imel dobiti zlati križec za zasluge, pa ga ni hotel sprejeti. Na Kranjskem se je začelo rogoviliti za ponemčevanje slovenskih šol; nemčurska društva, mesta in trgi kujejo prošnje zoper dosedanje šolsko postavo kranjsko, ki je Slovencem vsaj v poglavitnih narodnih zadevah pravična! Gimnazija v Kranju se bo razpustila po malem tako, da se že prihodnjo jesen ne bodo več sprejemali dijaki v 1. razred. — Slovenci v Trstu snujejo društvo narodno za celo Primorsko. — Okrajni glavar Schönwetter, čigar avstrijsko domoljubje (?) nam je poslanec g. Pfeifer vrlo dobro narisal, mora iti v penzijo. Deželni predsednik kranjski g. Kalina se je te dni mudil v Krškem. — Meseca septembra bomo imeli tiste volitve za deželne zore, katere so bile letos meseca februarja in marca razpisane, a nagloma ustavljene. V Poli so srečno v morje spustili novo vojno ladijo. — Ogerski minister Perzeel je odstopil. Minister Tisza pa se je Slovanom pogrozil, da Ogerska ne more trpeti, da bi si Slovani na Turškem podali roke in tako Magjarom kolena objeli. Poslanec Daniel je tirjal novo železnico od Kikinde do Pančeve, minister Tisza pa ga je podčul, da mora Budimpešta biti srce vsej izhodnej kupčiji in da se bo v ta namen potegnila železniška črta iz Budimpešta nad Belgrad v Carigrad. To si naj Hrvatje, potem nemškutarji štajerski, kranjski in koroški dobro za ušesa zapišejo. Kupčija v izhodnje strani bo morala plesati, kakor bodo Magjari piskali, če kaj zmes ne pride. Dunajska „Presse“ poroča, da je še premalo vojakov sklicanih, da bodo torej še 3 divizije pozvane, namreč 2. na Dunaju, 6. v Gradcu in 28. v Ljubljani.

Vnanje države. Grdo so se zopet sosedi Italijani proti nam obnašali. Nekaj lahonov se je hotlo iz Trsta v Benetke odpeljati, kar jim je pa naša policija zabranila, vendar nekoliko se jih je le zmuznilo čez morje. Ti so potem v Benetkah pozročili strahovit šunder. Sodruga več tisoč ljudi pridivja pred palačo avstrijskega konzula (poročnika), mu napravi strašno mačkinjo muziko, šipe vbije, cesarski orel iz stene iztrga, zlomi in v bližnji

kanal vrže. Italijanska vlada se pa dela, kakor da bi jej to ne bilo prav in se izgovarja pri našem cesarju ter pravi, da bo razsajavce dala poiskati in kaznovati. Prazne besede! — Francozi so 30. jun. res obhajali v Parizu narodno svečanost, okoli 2 milijona ljudi bilo je navzočih; ob enem so ministri izpustili in pomilostili 1250 tistih razbojnikov, ki so l. 1871. Pariz užgali, nadškofa ubili in sploh strahovito ljudi umarjali. Tako pomilostenje je greh nasproti večini poštenih in mirnih državljanov! — Na Nemškem se tudi katoličani pripravljajo na trdno volilno borbo. V Berlinu ne sme nihče, ki nima potne izkaznice (posa). Železniški tunel v Švelmu se je zrušil in zasul 27 ljudi. Policija in sodnija pa marljivo zapirajo vsakega, ki količkaj sumljivega zine zoper cesarja. — Ruski listi se močno srdijo na evropske ministre v Berlinu, ker uspehe ruskih krvavih zmag pristigajo, kder le morejo. — Marokanski cesar v Afriki je naglo umrl.

Turške homatije. Kongres v Berlinu je začel Turčijo razkosovati. Dvojne Bulgarije meja je že določena; južni del pa se ne bo imenoval Bolgarija, ampak: Izhodnja Rumelija. Nič ne dene, Turk zgubi vendarle grozen kos zemlje. Rumunija postane neodvisna, prepusti Besarabijo Rusom, pridobi pa Dobrudžo do Mangalije. Srbija postane tudi neodvisna in povečana država. Črnagora dobi Antibar in precej zemlje, Bosno in Hercegovino zasede Avstrija; sedaj se razgovarja, kaj bo z Albanijo, Tesalijo, Epirom, Macedonijo in Kandijo, kder zopet strašno kri teče. Kandijotje so se vzdignili proti Turkom. Umarjanje je grozno. Dalje še ni rešeno, kaj in kako bo v Armeniji in zastran vojne odškodnine, katero ima Turk plačati Rusom. Zbrani ministri hočejo do 10. julija kongres sklenoti. Praša se zdaj, ali bo tudi Turk vsemu privolil, kar bo kongres sklenil? Nekateri pravijo, da se bodo Turki avstrijske vojski na vsak način uprli v Bosni in Hercegovini, kder imajo 50.000 mož; proti Grkom v Kandiji in Tesaliji se pa že vojskujejo. Naposled še dobimo tudi mi boj z Turkom?! Italijani pa baje le čakajo, da maršira avstrijska vojska v Bosno; kajti v istem hipu hočejo italijanski prostovoljci udariti v Albanijo. Turškim homatijam še ne bo kmalu konca!

Za poduk in kratek čas.

Bosna.

II. Kraško skalovje in gorovje vleče se v navštritnih dolgih panogah iz Kranjskega v Hrvaško primorje, Dalmacijo, Bosno, Hercegovino, Črnogoro tje doli do Albanskih planin. Gorovje se vzdiga in pada, kakor valovi, in se proti zapadu strmo spušča v Adrijansko morje. Grebeni so večjidel goli, med njimi je pa dosti podolgastrih travnatih planot.

Apnenčasto skalovje je prevrtano na vse strani z votlinami in jamami. V njih izginjajo vode, potoki in tudi reke ter v podzemeljskih kanalih dalje tečejo v kako večjo reko ali pa v morje. V teh krajinah je poleti jako vroče, malo deža, pomanjkanje studenčne vode, po zimi pa malo snega pri pogostih, strahovitih burjah. Celó drugače je proti izhodu; tukaj se gorovje v raznih panogih čedalje bolj pogrezava in ponižava tje doli proti Savi in Donavi. Nabajajo se zaporedom prijazne gore in bregovi z gozdom obrašeni, ki pošiljajo mnogo potokov in rečič v ravnine. Snega tukaj obilo zapade, tudi dež in močne rose zemljo pogosto zamažajo, posebno v Bosni; strašne burje na tej strani ne poznajo, po dolinah pa je redek veter in še ta pohleven. Slednjič omenjeno gorovje, namreč bosensko, krije v sebi obilo rudninskega, kovinskega in premogovega blaga. Pri Majdanu blizu Priedora najajo še se sedaj stari rudniki, čeravno hudo zanemarjeni. Knapi so skoro le cigani. V jamo, ki jo v zemljo izgubljujejo, pomečejo v žerjavico ogelja kosov jekleneca ali glinastega železnika in pridelajo tako jako čislano mehko bosensko železo. Starih na pol zasutih rudnikov je mnogo po Bosni, kder je brez dvombe zraven železa tudi obilo bakra, živega srebra, svinca in žvepla. Rujavi premog na mnogih mestih iz tal moli; ljudje ga še niti ne poznajo in ga ne rabijo tudi v krajinah ne, kder sicer za kurjatev ni preveč drv najti. Ljudje še premogovih svojih zakladov ne poznajo. Dežela šteje mnogo slatin ali rudninskih studencev, žveplovih in drugih toplic. Krepke vode še povsod pogrešajo plaužev, fužin, katerih se drugod najde, kder se voda rabi kot gonilna moč; le revni mlini škripljejo in klepetajo tu pa tam. Mlinsko kolo leži po vagi ali horizontalno, v njegove postranske lopate udarja voda, napeljana po izdolbljenem drevesnem deblu. Steze so jako slabe, večjidel le za ježo in tovarne konje. L. 1862. je turška vlada začela nekoliko bolj skrbeti za ceste, vendar so vse nepovedljivo revne in zanemarjene. Nekdaj je bila Bosna preprežena z boljšimi stezami; to nam pričajo pogosti in trdno, deloma celó krasno, pozidani mostove črez reke in potoke. Številne razvaline mogočnih gradov in velikih samostanov, potem širna pokopališča z spominki iz rezanega kamna kažejo, da je Bosna nekdanj uživala srečnejših dni. Plovne reke so razun Save in Une še: Verbas, Bosna, Drina in Naretva. Toda struge so tako zanemarjene, z hlodovjem zamašene, da se le ob močni vodi po njih brez nevarnosti voziti da. Vesnice so redke, brami razškopljene in še ti po brlogih poskriti, da jih ne ugleda kmalu potnikovo oko. Hiše so večjidel lesene, iz brven zbite. Turška mesta so od daleč lepa videti zaradi belih hiš in visokih minaretov ali stolpov, iz katerih mohamedanski duhovni svoje vernike k molitvi z glasnim klicanjem opominjajo, vendar po ulicah je polno nesnage, blata in smrada. Cerknina kde bodi trohni in zrak kuži.